

predstavitvi učne pomoči in pomoči pri branju.

Po predstavitvi vseh štirih področij prostovoljnega dela so se učenci prostovoljno, na podlagi slišane in videnege ter na podlagi lastnih interesov, odločili za eno od področij, na katerem so sodelovali. Posameznemu področju se je pridružil še učitelj mentor, ki je učence v nadaljevanju spremljal in spodbujal.

Pred začetkom smo za opravljanje prostovoljnega dela izven šole pridobili soglasje staršev učencev prostovoljcev.

Pomembno se mi zdi, da učenci (in mentorji) z veseljem in zaradi lastne želje opravljajo prostovoljno delo, zato jim je bilo že na začetku predstavljeno, da bodo prostovoljno delo opravljali izven pouka, v svojem prostem času. Tako so se prostovoljnemu delu pridružili tisti, ki jih to veseli in so pripravljeni svoj prosti čas nameniti bližnjemu.

Da lahko pomagamo drugim, moramo najprej pri sebi razviti čut za druge. V okolju moramo znati prepoznati pomoči potrebne. Najprej pa se moramo zavedati svojih talentov, s pomočjo katerih in zaradi katerih lahko pomagamo drugim. In verjamem, da so učenci v letu, ko so opravljali prostovoljno delo, v sebi prepoznali mnoge kvalitete in našli svoje skrite talente, poleg tega pa polepšali trenutke tistim, s katerimi so se srečevali.

Poleg čuta za bližnjega in prepoznavanja potreb v okolici je pri prostovoljnem delu potrebno tudi nenehno izpopolnjevanje, kjer svoje znanje osvežimo, spoznamo kaj novega in predvsem dobimo novo moč in spodbude za nadaljnje delo. Takšno izpopolnjevanje je zaželeno in še kako potrebno tudi za vse mentorje in koordinatorje. ■

Društvo katoliških pedagogov kot nosilec programa *Človek za druge* nudi in organizira izobraževanja in izpopolnjevanja za mentorje prostovoljnega dela. Če ste tako srečanje v okviru DKPS 15. oktobra 2016 zamudili, se za informacije lahko obrnete na naslov dkps.seminarji@gmail.com ali na telefon 01/43-83-987. Vabljeni!

Socialnopedagoško vplivanje s pomočjo psa

Kinološko-doživljajske urice v Vzgojnem domu Veržej

✍ Stela Kovačič

“Psi niso naše celo življenje. Toda v našem življenju ustvarijo celoto.”
(Roger Caras)

Kot lastnica psa dobro vem, kaj pomeni ‘imeti’ živo bitje: predvsem veliko skrb in odgovornost. Ljudje si priskrbijo žival, ne da bi razmišljali, koliko časa, energije, znanja in ne nazadnje finančnih sredstev potrebujejo, če želijo zanjo dostojno poskrbeti, kot si to zasluži vsako živo bitje. Šele nato pridejo vsi tisti razlogi, zaradi katerih smo se odločili, da nas skozi življenje spremlja žival; naj bo to potreba po njeni družbi, občutek varnosti, popestritev vsakdana zase oz. za otroke ali drugo. A razsežnosti vsega pozitivnega, kar daje žival, so lahko veliko večje ...

V Vzgojnem domu Veržej živali že dolga leta vključujemo v domsko življenje. Otroci s posebnimi potrebami takšne dejavnosti sprejemajo odprtih rok, saj so prav oni najbolj oškodovani ravno na področjih, na katerih te metode prinašajo najboljše rezultate: od čustvovanja,

odnosov in komunikacije do razvijanja osebnostnih lastnosti, sposobnosti in vedenja. Dosedanje izkušnje so nas prepričale, da za to skupino otrok prisotnost živali nima le vzgojnih, izobraževalnih ali sprostitvenih učinkov, temveč jih lahko dober strokovnjak, ki ima tako občutek za delo z ljudmi kot za delo s psom, izkoristi tudi v terapevtske namene. S pomočjo psa najde pot do otroka, ga spoznava, mu pomaga predelovati njegove osebne težave in konflikte, ga usmerja naprej ter skuša terapevtske učinke prenesti tudi na nova področja, v otrokovo novo okolje.

Populacija otrok in mladostnikov v vzgojnih domovih se je v zadnjem desetletju močno spremenila, s tem pa tudi delo socialnega pedagoga. Nekoč uporabljane metode ne zadostujejo več za doseganje zastavljenih ciljev. Otroci, ki imajo čustvene in vedenjske motnje, so za naša prizadevanja pogosto veliko težje dosegljivi, na različnih področjih obremenjeni z mnogimi kombiniranimi težavami in motnjami. Strokovni delavci v takšnih domovih smo prepuščeni lastnemu znanju, sposobnostim in iznajdljivosti, kako se približati tej populaciji, z njo ustvariti dobre odnose in pogoje za skupno življenje ter znotraj teh uspešno korakati proti zastavljenim strokovnim ciljem. Za slednje moramo najti nove, drugačne poti, seveda pa je v dosedanji obliki to veliko premalo; potreba po tem je pri otrocih veliko večja.

V šolskem letu 2014/2015 smo se odločili našo dejavnost prijaviti na

Zavodu Republike Slovenije za šolstvo kot inovacijski projekt, da bi dokazali pozitivne učinke takšne pomoči pri naših otrocih. Projekt smo poimenovali "Vpliv dejavnosti s pomočjo psa na čustvovanje, vedenje, socialne kompetence in odnose s soljudmi pri populaciji otrok/mladostnikov v vzgojnem zavodu". Glede na to, da to dejavnost izvajamo že nekaj let, so bili naši cilji, načrti in izpeljava jasno izdelani. V projektu smo sodelovali: oba mentorja, strokovni vodja/koordinator, v fazi analize pa so se vključili še domska psihologinja in vzgojitelj vzgojnih skupin. Vsebinsko smo zajeli: spoznavanje živali in okolice; nego, hranjenje, skrb za žival, odnos z njo, sprehod; doživljanje dejavnosti in same živali; obisk veterinarja; otrokovo/mladostnikovo izvajanje osnovnih vaj poslušnosti, motivacijskih iger s psom; medgeneracijsko sodelovanje; obisk kmetije ... Vsemu temu je sledila sprotna refleksija mentorjev, otrok, matičnih vzgojiteljev in psihologinje.

Ključni problemi, ki smo se jim posvetili, so bili: počutje in doživljanje zavodskega življenja s strani otrok, njihovo nesprejemanje le-tega, slabi odnosi in komunikacija z različnimi udeleženci procesa, nesproščenost in različna negativna čustva, slaba motivacija za različne dejavnosti in zapositve, slabo vključevanje v skupine ter posledično nesprejemljivo vedenje v različnih življenjskih okoliščinah.

Evalvacija je zajemala šest otrok, vključenih v dve skupini, ki so dejavnost obiskovali celo šolsko leto. Metode zbiranja podatkov so bile predvsem opazovanje, pogovori in intervjuji ter pisni vprašalniki za matične vzgojitelje posameznih otrok, mentorja dejavnosti, za otroke ter polstrukturirani intervju, ki ga je opravila psihologinja. Podatki so bili zbrani in obdelani v opisni obliki, ker pa je bil vzorec majhen, statistične obdelave nismo delali.

Pričakovanja s strani obeh mentorjev so bila glede na prejšnje izkušnje visoka, kar se je v odgovorih vseh sodelujočih pokazalo kot upravičeno.

Matični vzgojitelji posameznih otrok, vključenih v dejavnost, so odgovarjali na vprašalnik, ki je zajemal splošna vprašanja (npr.: kakšna

je bila zainteresiranost otroka za to obliko dejavnosti, ali se je v tem času posamezen primanjkljaj pri otroku zmanjšal), pa tudi konkretna vprašanja, povezana s točno določenim področjem, kot so učno, vedenjsko, odnosi z otroki in odraslimi, vprašanje samovrednotenja, razgibanosti. Njihova opažanja, vrednotenje in ocena dejavnosti so pokazali pozitiven premik na vseh področjih in pri vseh otrocih. Prav tako vsi zelo podpirajo dejavnost in vidijo potrebo po vključitvi še večjega števila otrok. Pozitivni učinki so vidni prav na vseh področjih. Izboljšale so se učna uspešnost, zbranost, doslednost in skrbnost. Zmanjšala se je konfliktnost, povečala sproščenost, komunikativnost, umirjenost in samozavest. V odnosih se je izboljšala empatija, zmanjšala impulzivnost, povečalo se je spoštovanje do drugih. Samovrednotenje in samopodoba sta pri vseh izboljšana in izražena na različne načine. Prav tako so zaznali večjo razgibanost.

Otroci so v osebnih razmišljanjih odkrito odgovarjali na vprašanja, kot so: kaj jim pomenijo živali, zakaj je ta dejavnost drugačna od drugih dejavnosti, kaj menijo o psički, kako sebe doživljajo preko dejavnosti in kaj bi povedali ter kako bi se zahvalili psički. Otroci so se zelo realno ocenili in presenetljivo podrobno ter odkrito opisali svoje doživljanje pri dejavnosti in posamezne občutke, ki so zelo pozitivno naravnani. Njihove težave se jim zdijo manjše oziroma odpravljene. Vsi so prepričani v učno uspešnejše in bolj odgovorno šolsko delo, v izboljšanje odnosov tako z vrstniki kot domačimi, zaznali smo manj konfliktnosti in večjo komunikativnost.

Psihologinja je z vsemi sodelujočimi otroki opravila polstrukturirani intervju z vprašanji odprtega tipa, npr. kaj ti je pri kužku všeč, kaj ti največ pomeni, kako ti koristi druženje z živaljo, pri čem ti pomaga in kako, kaj si pri sebi opazil med letom, ali si se kaj spremenil, kaj drugače doživljaš, vidiš in čeniš, kaj bi pri tej dejavnosti spremenil, kako bi dejavnost lahko pomagala drugim otrokom in zakaj ... Otroci poročajo o pozitivnih učinkih, predvsem o večji sproščenosti, umirjenosti, o prijetnih

občutkih, ko se družijo z živalmi, se z njimi igrajo, jih sprehajajo itd. Omenjajo prijetne občutke ob igri in zabavi ter povedo, da jim je težko, ko se morajo od živali posloviti. Nekateri opažajo pozitivne učinke neposredno po dejavnosti, drugi spet šele čez čas, vsi pa se strinjajo, da bi tudi drugi otroci s to dejavnostjo pridobili veliko dobrega, predvsem v odnosu do živali, nekateri pa tudi v odnosu do drugih otrok. Otroci navajajo tudi, da so lahko razvili primeren odnos do živali ter opazovali interakcijo med seboj. Prepoznavali so medsebojne učinke vpliva razpoloženja in čustvovanja.

Evalvacija inovacijskega projekta, vrednotena s pomočjo vprašalnikov, je pokazala zelo pozitivne rezultate tako s strani sodelujočih otrok kot s strani njihovih matičnih vzgojiteljev ter mentorjev. Če imajo otroci možnost sprotnega ocenjevanja in preverjanja svojih odzivov in odzivov živali ter možnost umeščanja svojih občutkov v primeren kontekst, ugotavlja domska psihologinja, je takšen način preživljanja prostega časa za otroke s čustvenimi in vedenjskimi težavami še toliko bolj dobrodošel in večplastno koristen. Rezultati dokazujejo močno potrebo po takšni vrsti dejavnosti, širjenju le-te in uvajanje v vsakodnevno življenje teh otrok.

Eden od naših stranskih ciljev raziskave je bil tudi, da s to metodo dela seznanimo širšo javnost, kar smo poleg dveh prispevkov v lokalni reviji storili tudi tu, da bi odpravili tabuje in napačne predstave o tem, kaj se lahko s to dejavnostjo pri otrocih doseže. Želimo si, da bi bila ta metoda dela otrokom uradno ponujena na vseslovenski ravni. Dejavnost bi bilo treba priznati kot redno obliko dela z otroki, za izvajalca sistematizirati delovno mesto ter krepiti mrežo tovrstne pomoči, ki se v Sloveniji šele previdno ustvarja. ■

Literatura

Kramarič, Kamila (2015): Socialno-pedagoško delo s pomočjo živali kot ena od poti do cilja v Vzgojnem domu Veržej. V: *Didakta*, letnik XXV, šte. 179, str. 23–31.

Spletna stran <http://www.pesmojiprijatelj.si/misli-in-reki-o-psih>, pridobljeno: 15. 3. 2016.